

[Friis-Skotte.]

Penge bliver brugt til, lige stik imod Forrentningsprincippet, thi det var jo ikke for at fremskynde det Tidspunkt, da Banerne kunde skaffe Balance, at dette skete, tværtimod var det paa Trods af Forrentningsprincippet's Forudsætninger, at der nu gennemførtes en generel Takstnedsættelse, og at man hertil anvendte Penge, som ellers ved et senere Prisfald automatisk vilde blive sparet i Lønudgifter, og som var bestemt til da at forbedre Banernes Balance. Netop ved denne Lønnedskæring brød hele Forrentningsprincippet sammen. Det var en politisk Takstnedsættelse, først provokeret af det radikale Venstre, som i Sommeren 1926 piskede Kravet om Takstnedsættelse op i sin Presse, dels vendt mod den socialdemokratiske Regering og dels henvendt til Landboerne, medens Venstre endnu betænkte sig, dernæst optaget af Venstre under Valgkampen mod Socialdemokratiet og senere — efter Valget — nølende tiltraadt af de Konservative, en Takstnedsættelse, som virkede dobbelt, for det første ved at motivere den Nedsættelse af Lønningerne, som var Venstres Program, og dernæst ved at muliggøre for Venstre at skænke en Kærlighedsgave til Landbruget, som Landbruget intet rimeligt Krav havde paa. Taksterne for vore Landbrugsprodukter var i Forvejen lavere end andre Landes Jernbanelakster, omtrent halvt saa høje som de engelske, og Venstres politiske Krav om, at Produktionsomkostningerne herhjemme skulde bringes paa Linie med Udlandets, kunde ikke med Rimelighed medføre en Nedsættelse, da vore Takster i Forvejen var lavere end Udlandets.

Forrentningsprincippet, tiltraadt i 1925 af alle Partier, sloges atter i Stykker, da Regeringen i 1927 gennemførte den kombinerede Løn- og Takstnedsættelse, sloges i Stykker bl. a. af den Trafikminister, som i 1925 var sagligt ganske enig med mig i efter de Erfaringer, som den sidste generelle Takstnedsættelse af 1922 havde givet, at en generel Takstnedsættelse ikke var Vejen til bedre Økonomi for Statsbanerne, netop fordi den var generel og derved tog mange Nedsættelser med, som ikke var paakrævet og ikke gav Mulighed for at skabe mere Trafik. Det nu afsluttede Regnskab for 1927—28 viser kun alt for tydeligt dette. Forrentningsprincippet er derfor nu faktisk sat ud af Spillet, suspenderet, om man vil, og Fremtiden vil vise, om eller naar der atter kan samles fornøden Enighed herom.

Jeg har med Hensyn til Takstnedsættelsen af 1927 hævdet, at det var en politisk

Akt. Jeg vil gaa videre og sige, at den var skæbnesvanger for Statsbanernes Økonomi. At denne Takstnedsættelse har givet et betydeligt Tab og ikke været forretningsmæssigt forsvarlig, det fremgaar tydeligt saavel af Regnskabet for 1927—28 som af Finanslovsforslaget for 1929—30. Ved Bedømmelsen heraf kommer kun een Post i Regnskabet i Betragtning, nemlig Indtægten paa Befordring af Gods og Kreaturer, kun denne ene Post; Beparelser i Udgiften til Lønninger, Personale og Materialer, som andre har blandet sammen med det, har intet hermed at gøre. Naar man vil bedømme Takstnedsættelsens økonomiske Resultat, kan man kun holde sig til denne ene Post, thi det andet er forskellige Forhold, der er uafhængige af hinanden. Man kan foretage Beparelser paa Lønninger og paa mange Ting og fastholde sine Takster, og man kan gøre det modsatte, det har intet med hinanden at gøre, naar man vil bedømme selve Takstnedsættelsens Resultat. Naar man altsaa paa et Tidspunkt, hvor man har Underskud i Virksomheden, nedsætter sine Takster, gør man det dog ikke for at faa en ringere Indtægt, tværtimod, man gør det i Haab om gennemsyn en forøget Trafik at bringe Indtægterne til at stige. Her foretog man nu i 1927 en generel Takstnedsættelse paa Gods og Kreaturer paa — efter Ministerens Opgørelse fra i Fjor — 13 Mill. Kr. eller gennemsnitlig 20 pCt. af de hidtidige Takster. For at opnaa den hidtidige Indtægt skulde Trafikken altsaa indenfor et rimeligt Tidsrum stige med 25 pCt., hvorved de 13 Mill. Kr. atter kunde indvindes. Noget mere Stigning vilde der kræves til Dækning af de med den øgede Trafik følgende øgede Driftsudgifter; selv om vi i dette Tilfælde ikke vilde regne med andre Udgifter end rene Kuludgifter, saa maa vi dog formentlig 1 Mill. Kr. op over de 13 Mill. Kr., førend man er naaet til Udgangspunktet for Nedsættelsen, og den Trafikstigning, man da yderligere vilde kunne paavise, vilde gennem sin Merindtægt give den forventede Fordel ved Takstnedsættelsen, vise, at Nedsættelsen havde virket forretningsmæssigt heldigt.

Hvorledes er det nu gaaet med denne Takstnedsættelse paa 13 Mill. Kr.? Nedsættelsen fandt Sted den 1. April 1927, altsaa paa Skæringspunktet mellem de to Finansaar. En Sammenligning mellem de to Finansaar 1926—27 og 1927—28 viser altsaa, hvorledes Takstnedsættelsen har virket det første Aar. Godsindtægten var i 1926—27 63,9 Mill. Kr., og den var i 1927—28 49,9 Mill. Kr., altsaa et Minus paa 14